

Inkomensondersteuning

Hoe complex is het nu eigenlijk?

*Statische situaties van huishoudens die te maken
hebben of te maken kunnen krijgen met
inkomensondersteuning.*

Inkomensondersteuning | Introductie

Dit document is opgesteld in opdracht van het programma VIM door theRevolution en De Beleidsonderzoekers. Het programma VIM (Vereenvoudiging Inkomensondersteuning voor Mensen) heeft tot doel de bestaanszekerheid te verbeteren en de (arbeids)participatie te vergroten door het (stelsel van) wet- en regelgeving in de inkomensondersteuning te vereenvoudigen vanuit het perspectief van mensen zelf.

De bedoeling van dit document is weer te geven hoe de inkomensgegevens van diverse Nederlandse huishoudens er op dit moment uitzien. Daarom hebben we hier zeven fictieve huishoudens en hun inkomen visueel weergegeven.

Het betreft een diverse groep van huishoudens zoals ze ook daadwerkelijk in Nederland voorkomen. Bijvoorbeeld:

- Xenia en Jacob, een gezin met een koopwoning. Het gezin bestaat uit twee werkende volwassenen met beiden een baan. Het gezin heeft twee kinderen (3 en 8 jaar oud), de kinderen gaan drie dagen per week naar de dagopvang of de buitenschoolse opvang. Voor de kosten van de opvang krijgt het gezin kinderopvangtoeslag. Andere inkomstenbronnen zijn er niet in het gezin.
- Olga en Alexander zijn jongvolwassenen, hebben geen kinderen, wel een huurhuis en werken allebei sinds 2 jaar. Ze hebben beiden een netto inkomen op niveau van het minimumloon. Olga werkt bij een werkgever waarbij 38 uur in de week een fulltime baan is. Bij Alexander is 40 uur in de week werken fulltime. Olga en Alexander hebben geen andere inkomstenbronnen dan hun maandelijks loon.
- Nora en Daniël, een gezin bestaande uit twee volwassenen en twee kinderen (3 en 8 jaar oud). Naast de bijstandsuitkering krijgt het gezin diverse toeslagen om maandelijks rond te komen. De weergave laat zien welke inkomstenbronnen het gezin heeft en welke organisaties de betaling verzorgen.

*Voor het minimumloon is gerekend met het minimumloon van 1 januari 2024.

Inkomenscomponenten:

Wajong uitkering
UWV

Zorgtoeslag
Dienst Toeslagen

Reza

Een alleenstaande met een Wajong2010 uitkering. Woont nog bij diens ouders.

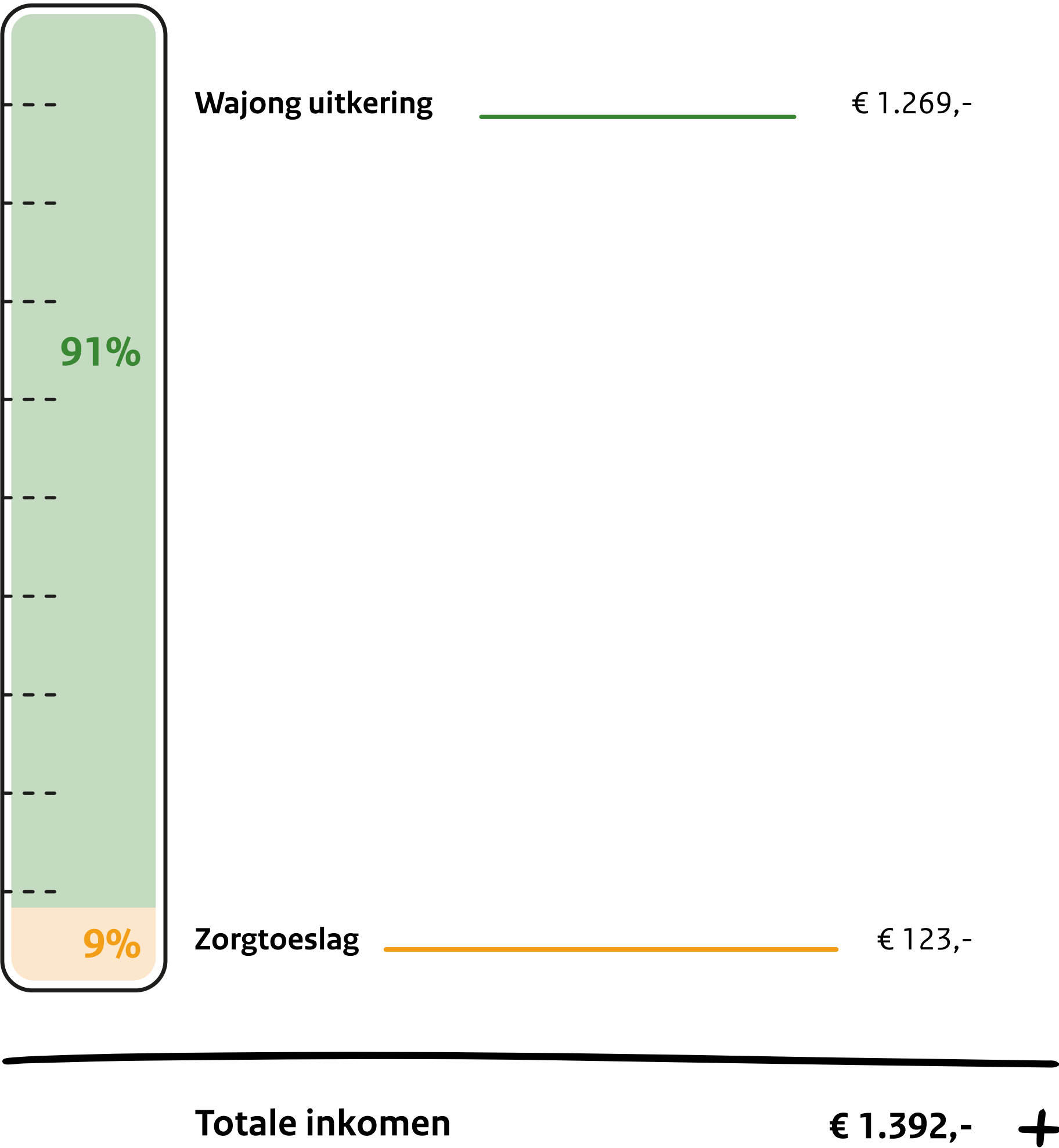
- Woont bij ouders.
- Heeft arbeidsvermogen.

- Geen inkomen.
- Vermogen < € 30.000,-.

- Geen kinderen.

Inkomenscomponenten:

 Inkomen uit loon
Werkgever

Olga en Alexander

Een samenwonend stel. Ze werken allebei en wonen in een huurhuis.

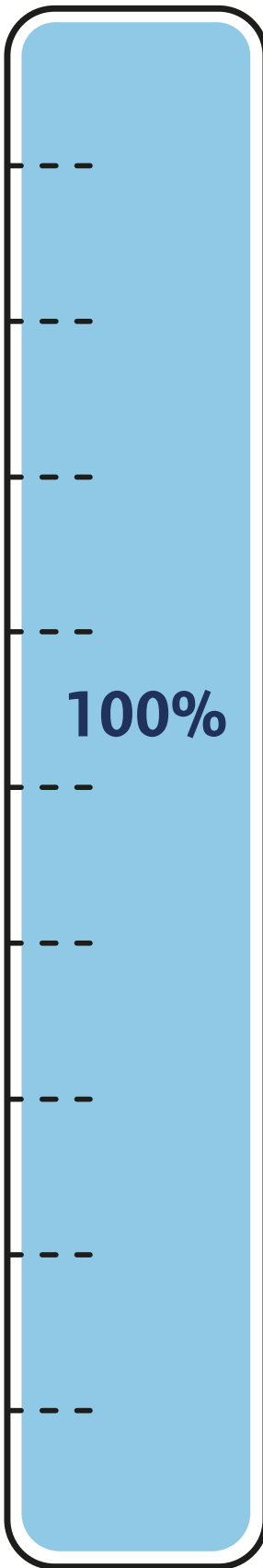
- Huurhuis voor € 1.100,- per maand.

- 38 uur in de schoonmaak.
- 40 uur in de bouw.
- Beide krijgen minimumloon.

- Geen kinderen.

Inkomen uit loon _____ € 4.233,-

Totale netto inkomen € 4.233,- +

Inkomenscomponenten:

- **Inkomen uit loon**
Werkgever
- **Hypotheekrenteaftrek**
Belastingdienst
- **Kinderopvangtoeslag**
Dienst Toeslagen
- **Kinderbijslag**
SVB

Xenia en Jacob

Een gezin met twee kinderen (3-8 jaar). Één van de ouders werkt bij een ministerie en de ander werkt bij een bank. Ze wonen in een koophuis.

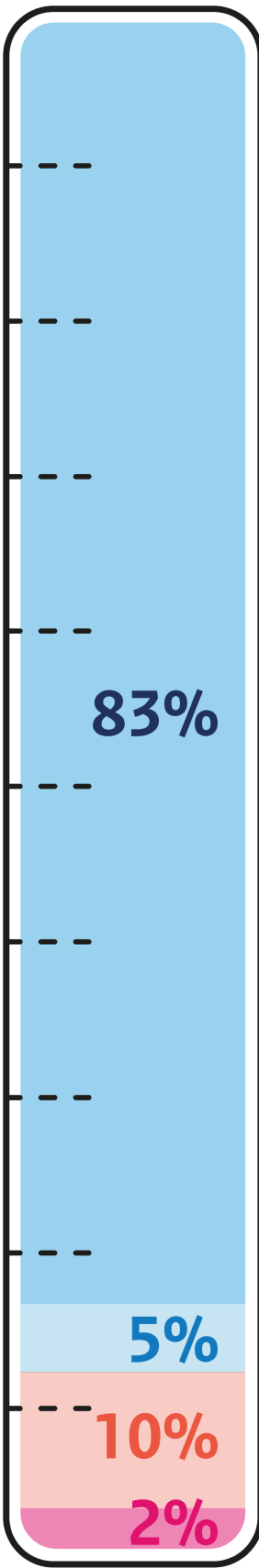
- Huis met hypotheek van € 450.000,-.
- Rente van 3% = € 13.500,- rente per jaar.

- 36 uur schaal 12/5 = bruto salaris van € 5.131,-.
- 32 uur, bruto salaris van € 4.326,- per maand.

- Kind van 3 jaar oud gaat 144 uur per maand naar de dagopvang (3 dagen per week).
- Kind van 8 jaar oud gaat 72 uur naar de BSO (3 dagen per week).
- Kosten voor kinderopvang zijn: € 2.133,-

Inkomen uit loon _____ € 7.270,-

Hypotheekrenteaftrek _____ € 417,-

Kinderopvangtoeslag _____ € 1.222,-

Kinderbijslag _____ € 205,-

Totale netto inkomen _____ € 9.114,-

Kosten kinderopvang _____ € 2.133,-

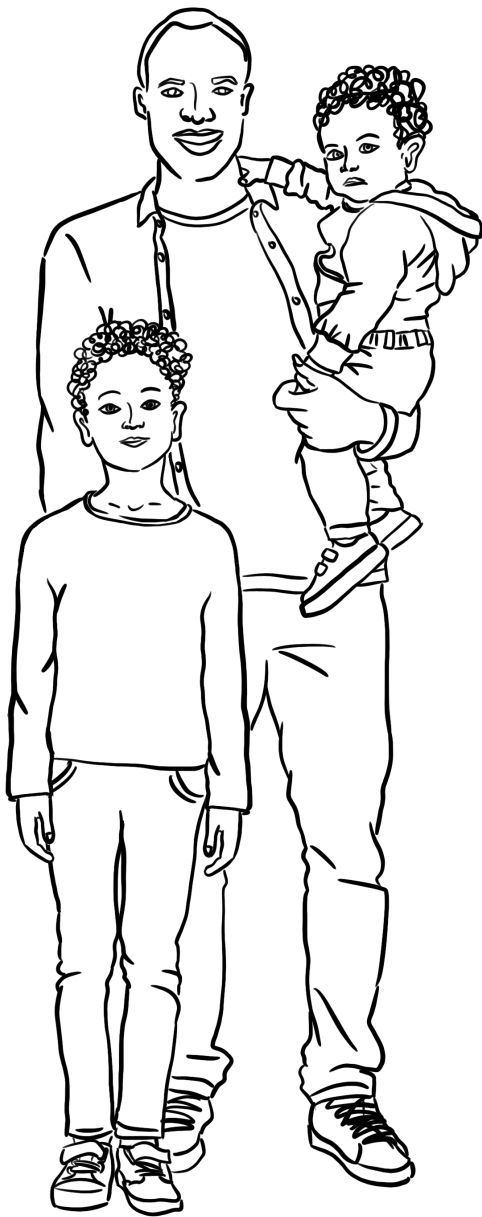
Totale netto inkomen _____ € 6.981,-

Inkomenscomponenten:

- Bijstandsuitkering
Gemeente
- Huurtoeslag
Dienst Toeslagen
- Zorgtoeslag
Dienst Toeslagen
- Kindgebondenbudget
Dienst Toeslagen
- Alleenstaande Ouder Kop
Dienst Toeslagen
- Kinderbijslag
SVB

Minimaregelingen via de gemeente

 Het gezin in deze situatie kan recht hebben op regelingen via de gemeente. Welke regelingen er zijn en wanneer je daar recht op hebt verschilt per gemeente. Dit zijn altijd tegemoetkomingen in de kosten die iemand maakt.

Omar

Een alleenstaande met twee kinderen (3-8 jaar).
Dit gezin heeft een bijstandsuitkering.
Ze wonen in een huurhuis.

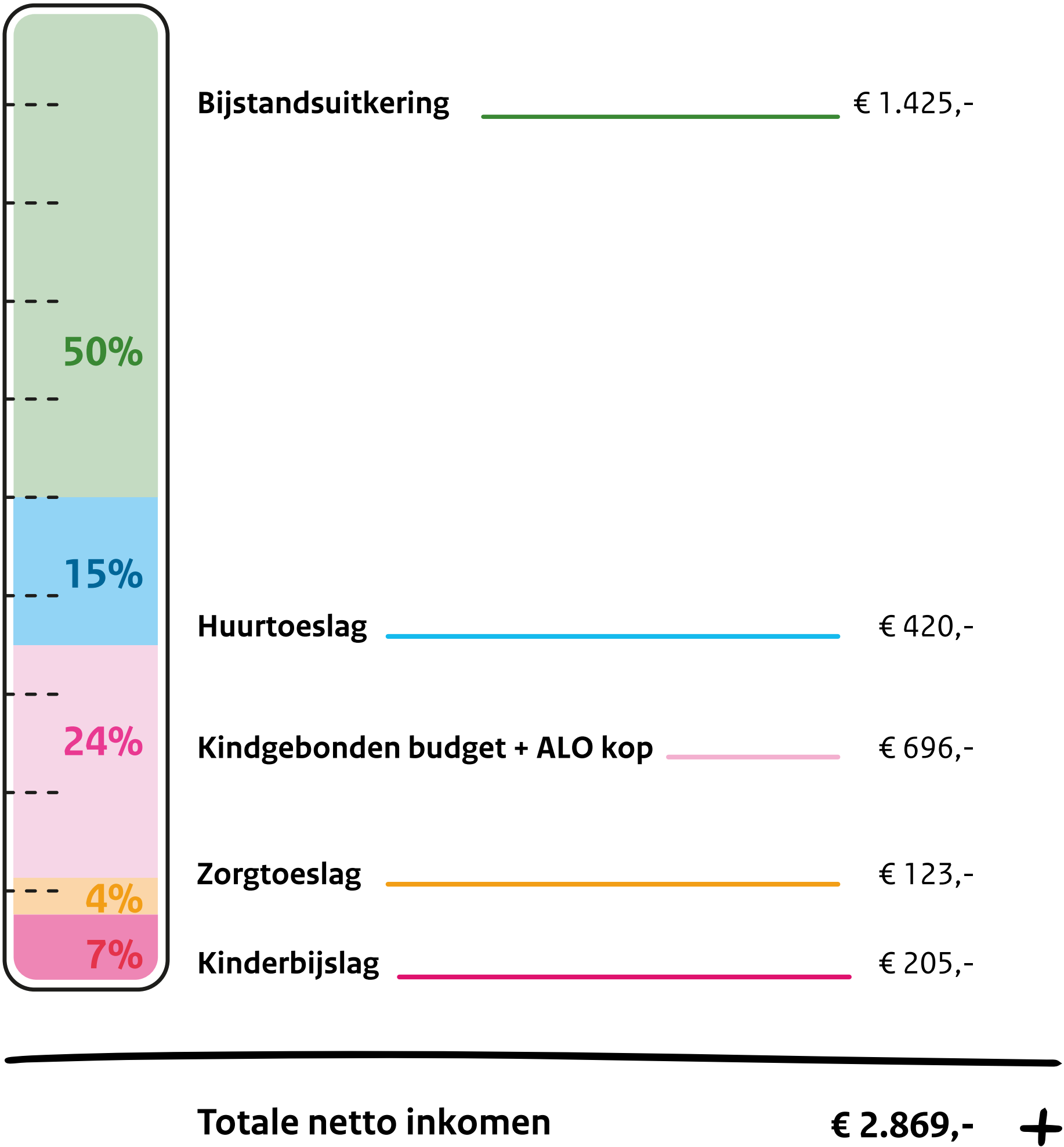
- Huurhuis voor € 700,- per maand.

- Geen inkomen.
- Vermogen < € 30.000,-.

- Kinderen van 3 en 8 jaar.
- Gaan niet naar de kinderopvang.

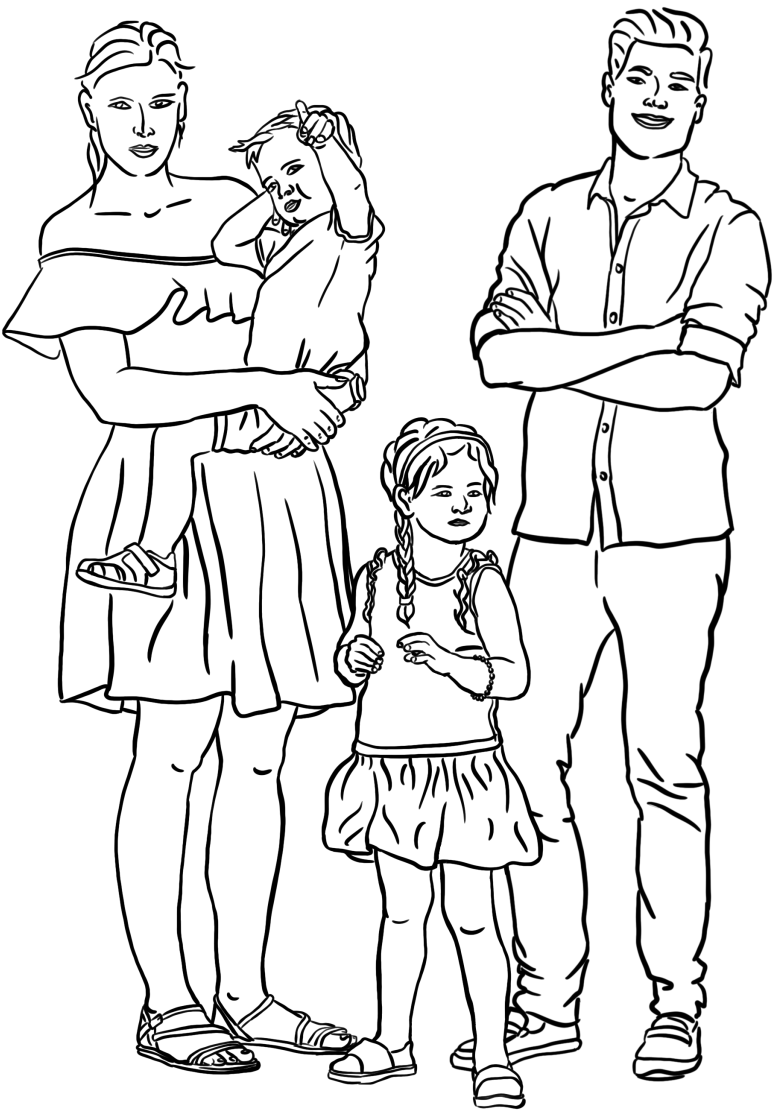

Inkomenscomponenten:

- Bijstandsuitkering
Gemeente
- Huurtoeslag
Dienst Toeslagen
- Zorgtoeslag
Dienst Toeslagen
- Kindgebondenbudget
Dienst Toeslagen
- Kinderbijslag
SVB

Minimaregelingen via de gemeente

 Het gezin in deze situatie kan recht hebben op regelingen via de gemeente. Welke regelingen er zijn en wanneer je daar recht op hebt verschilt per gemeente. Dit zijn altijd tegemoetkomingen in de kosten die iemand maakt.

Nora en Daniël

Een gezin met twee kinderen (3-8 jaar).
Dit gezin heeft een bijstandsuitkering.
Ze wonen in een huurhuis.

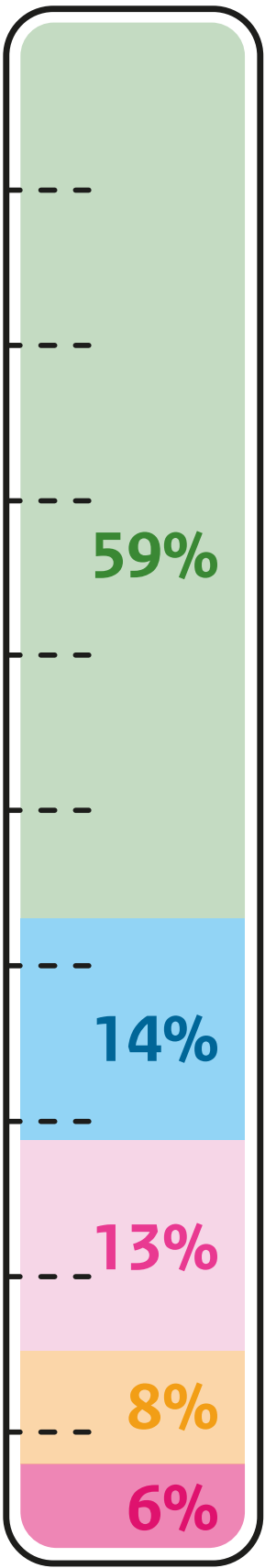
- Huurhuis voor € 700,- per maand.

- Geen inkomen.
- Vermogen < € 30.000,-.

- Kinderen van 3 en 8 jaar.
- Gaan niet naar de kinderopvang.

Bijstandsuitkering € 1.834,-

Huurtoeslag € 420,-

Kindgebonden budget € 405,-

Zorgtoeslag € 235,-

Kinderbijslag € 205,-

Totale netto inkomen € 3.099,- +

Inkomenscomponenten:

- WIA uitkering
UWV
- Huurtoeslag
Dienst Toeslagen
- Zorgtoeslag
Dienst Toeslagen
- Kindgebondenbudget
Dienst Toeslagen
- Alleenstaande Ouder Kop
Dienst Toeslagen
- Kinderbijslag
SVB

Simon

Een alleenstaande met een WIA uitkering. Woont in een huurhuis. Heeft twee kinderen (3 - 8 jaar).

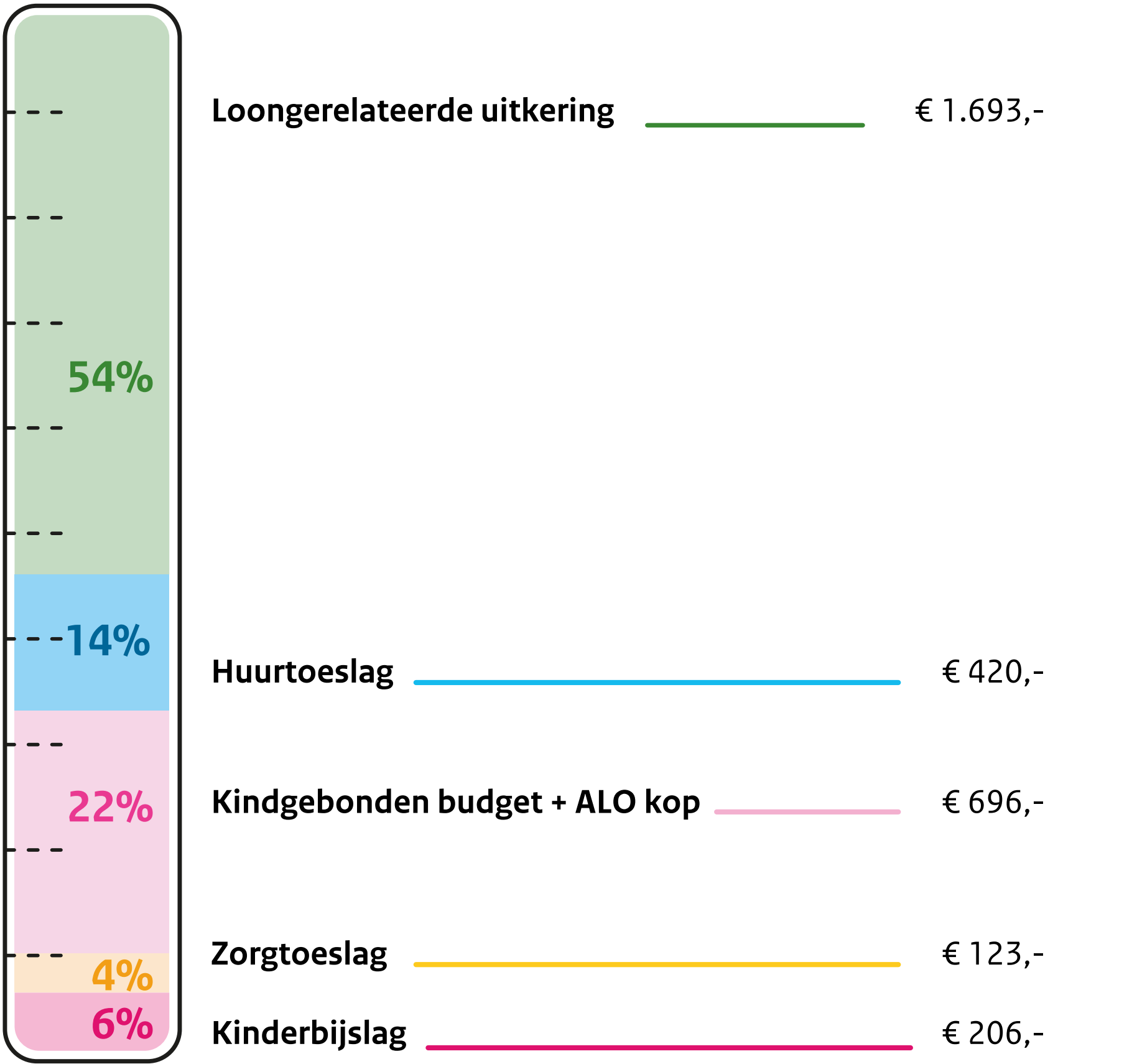
• Huurhuis voor € 700,- per maand.

• Verdiende voorheen: € 2.240,- per maand exclusief vakantiegeld.

• Kinderen gaan niet naar de kinderopvang.

Totale inkomen €3.138,- +

Inkomenscomponenten:

- Inkomen uit winst
Onderneming
- Huurtoeslag
Dienst Toeslagen
- Zorgtoeslag
Dienst Toeslagen
- Kinderopvangtoeslag
Dienst Toeslagen
- Kindgebondenbudget
Dienst Toeslagen
- Alleenstaande Ouder Kop
Dienst Toeslagen
- Kinderbijslag
SVB

Jasmin

Een alleenstaande met twee kinderen (3-8 jaar).
De alleenstaande werkt als ZZP'er.
Ze wonen in een huurhuis.

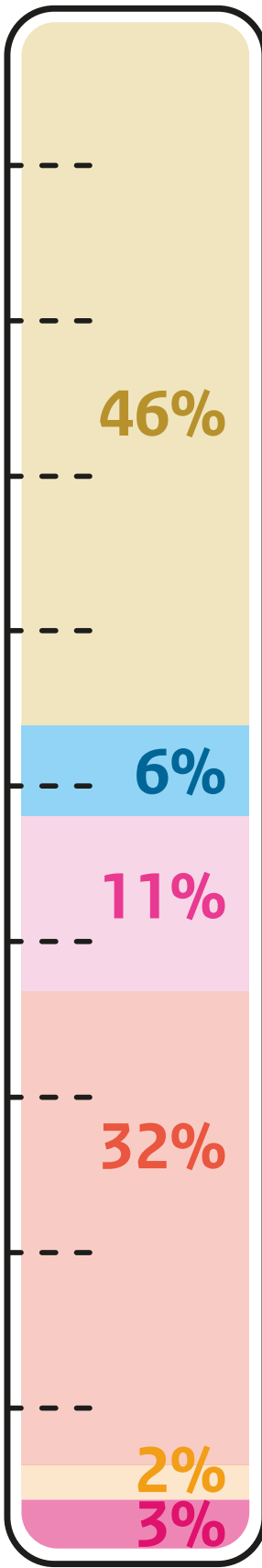
- Huurhuis voor € 700,- per maand.

- Winst van € 35.000,- per jaar. Dat betekent een toetsings-inkomen voor toeslagen van € 27.091,- per jaar.

- Kind van 3 jaar oud gaat 144 uur per maand naar de dagopvang (3 dagen per week).
- Kind van 8 jaar oud gaat 72 uur naar de BSO (3 dagen per week).
- Kosten voor kinderopvang zijn: € 2.133,-.

Inkomen uit winst € 2.917,-

Huurtoeslag € 421,-

Kindgebonden budget + ALO kop € 694,-

Kinderopvangtoeslag € 2.047,-

Zorgtoeslag € 120,-

Kinderbijslag € 206,-

Totale netto inkomen € 6.408,-

Kosten kinderopvang € 2.133,-

Totale netto inkomen € 4.275,-

Dit document is opgesteld in opdracht van het programma VIM (Vereenvoudiging Inkomensondersteuning voor Mensen) door theRevolution en De Beleidsonderzoekers. Het programma VIM heeft tot doel de bestaanszekerheid te verbeteren en de (arbeids)participatie te vergroten door het (stelsel van) wet- en regelgeving in de inkomensondersteuning te vereenvoudigen vanuit het perspectief van mensen zelf.

De bedoeling van dit document is weer te geven hoe het stelstel op dit moment voor **mensen** werkt. Daarom is inzichtelijk gemaakt wat er gebeurt met Omar – die een uitkering vanuit de Participatiewet ontvangt - wanneer hij besluit te gaan solliciteren en een baan vindt.

Huidige situatie

Omar is een alleenstaander vader, hij heeft twee kinderen (zijn zoons zijn 3 en 8 jaar oud). De figuur ‘Huidige situatie’ geeft zijn financiën weer. Wat krijgt hij elke maand netto op zijn rekening gestort en hoe helpt het Nederlandse systeem van inkomensondersteuning hem om rond te komen? Te zien is dat Omar naast zijn uitkering ook huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget (inclusief de alleenstaande ouderkop) ontvangt. De helft van zijn inkomen bestaat uit andere bronnen dan de uitkering.

Na een aantal zware jaren waarbij hij alleen zorgde voor zijn kinderen, is Omar nu toe aan een baan. Hij wil graag gaan werken en heeft een mooie vacature gezien voor een functie op minimumloonniveauzvoor 40 uur in de week.

Nieuwe situatie

De figuur ‘Nieuwe situatie’ maakt inzichtelijk wat het vinden van deze baan voor de financiële situatie van Omar betekent. De bedragen die genoemd zijn, zijn netto bedragen. Het zijn de bedragen die Omar daadwerkelijk op zijn bankrekening ontvangt. Omar werkt nu 40 uur in de week en brengt zijn kinderen naar de opvang. Het oudste kind gaat natuurlijk naar school en maakt gebruik van BSO voor vijf dagen in de week, het jongste kind maakt gebruik van dagopvang voor 40 uur in de week. Uiteraard krijgt Omar nu kinderopvangtoeslag. Hij blijft ook andere toeslagen ontvangen, al zijn de huurtoeslag en de zorgtoeslag nu wel iets lager geworden. Met name de kosten voor de kinderopvang en de kinderopvangtoeslag zorgen maandelijks voor grote schommelingen in het inkomen van Omar.

De verandering

Om preciezer te kijken wat deze verandering betekent voor Omar hebben we in het midden van dit document de veranderingen weergegeven. Te zien is dat er een heleboel gebeurt in het leven van Omar. Hij moet een boel regelen en doorgeven bij verschillende organisaties. Maar daar moet hij zich wel van bewust zijn. Een casemanager bij zijn gemeente kan Omar hierbij ondersteunen.

! Gemeentelijke regelingen

Het kan zijn dat Omar gebruik kan maken van steun vanuit de gemeente waar hij woont. De gemeente geeft Omar dan geen extra inkomen, maar kan hem helpen door bijvoorbeeld een tegemoetkoming te geven voor de contributie van de sportclub of door gemeentelijke belasting kwijt te schelden. De gemeentelijke regelingen zijn niet meegenomen in het document omdat ze enerzijds per gemeente verschillen en anderzijds niet tot extra inkomen leiden voor Omar, maar een tegemoetkoming geven (waardoor zijn uitgaven lager zijn).

Inkomensondersteuning

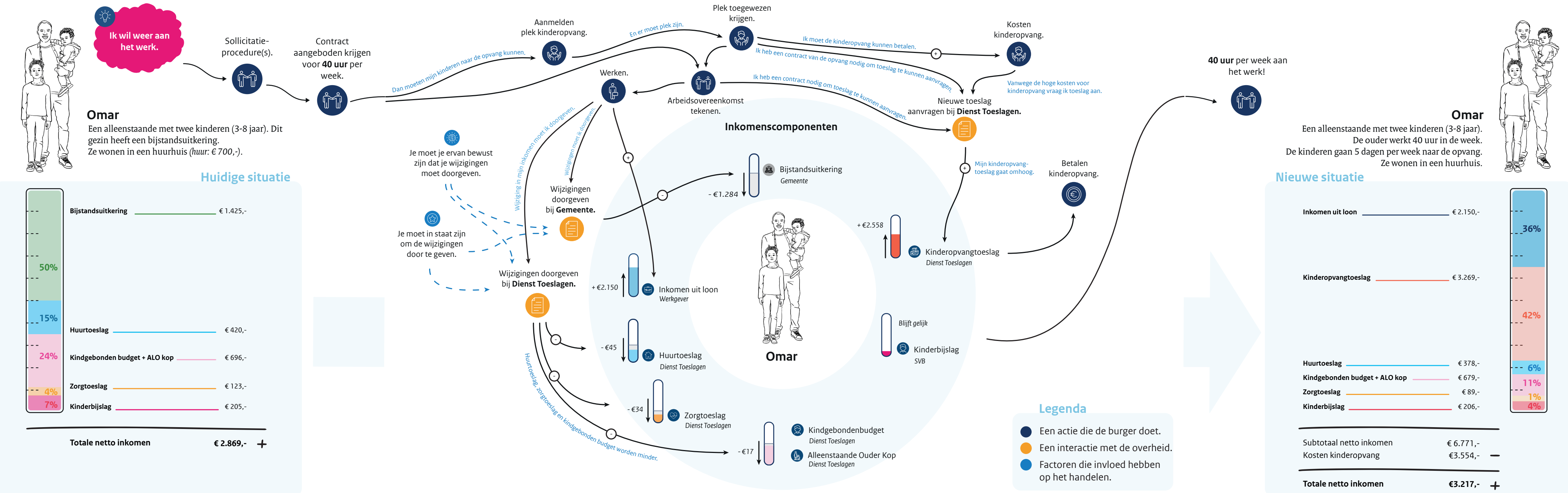
Hoe complex is het nu eigenlijk?

Veranderende situaties van huishoudens die te maken hebben of te maken kunnen krijgen met inkomensondersteuning.

Situatie 1

*Voor het minimumloon is gerekend met het minimumloon van 1 januari 2024.

Dit document is opgesteld in opdracht van het programma VIM (Vereenvoudiging Inkomensondersteuning voor Mensen) door theRevolution en De Beleidsonderzoekers. Het programma VIM heeft tot doel de bestaanszekerheid te verbeteren en de (arbeids)participatie te vergroten door het (stelsel van) wet- en regelgeving in de inkomensondersteuning te vereenvoudigen vanuit het perspectief van mensen zelf.

De bedoeling van dit document is weer te geven hoe het stelstel op dit moment voor **mensen** werkt. Daarom is inzichtelijk gemaakt wat er gebeurt met Olga en Alexander – die allebei een baan hebben - wanneer één van hen werkloos raakt.

Huidige situatie

Olga en Alexander wonen samen. Olga werkt 38 uur in de week en krijgt daarvoor het minimumloon. Alexander werkt 40 uur in de week en verdient ook het minimumloon. Ze wonen samen in een huurhuis. De maandelijkse huur is € 1.100,- per maand. De figuur ‘Huidige situatie’ geeft de financiële situatie van Olga en Alexander weer. De bedragen zijn netto bedragen. Wat krijgen zij elke maand netto op de gezamenlijke rekening gestort en hoe helpt het Nederlandse systeem van inkomensondersteuning hen om rond te komen? Te zien is dat Olga en Alexander naast hun loon geen toeslagen ontvangen. Olga en Alexander hebben inkomen dat voor 100% bestaat uit loon uit werk. Zij krijgen geen inkomensondersteuning vanuit de overheid.

Bij het werk van Alexander verandert er opeens iets. Een belangrijke klant valt weg. De werkgever van Alexander kan de lonen niet meer betalen en gaat failliet. Alexander raakt zijn baan kwijt.

Nieuwe situatie

De figuur ‘Nieuwe situatie’ maakt inzichtelijk wat het verlies van deze baan betekent voor de financiën van Olga en Alexander. Olga blijft 38 uur per week werken, Alexander vraagt WW aan en ontvangt (tijdelijk) een WW-uitkering. Deze uitkering is netto lager dan 70% van het inkomen dat Alexander eerder ontving. Dat heeft te maken met de arbeidskorting. De arbeidskorting is een korting op de belasting als je een baan hebt. Met een uitkering heb je geen recht op de arbeidskorting. Wel heeft Alexander, omdat zijn inkomen lager is geworden, nu recht op zorgtoeslag. Hij moet dit aanvragen bij de Dienst Toeslagen. Voor huurtoeslag komen Olga en Alexander niet in aanmerking, de huur die ze moeten betalen is te hoog.

Na drie maanden...

Na drie maanden is het Alexander niet gelukt een baan te vinden. Het verliezen van zijn vorige baan kwam zo onverwachts dat hij de tijd nodig had om het verlies te verwerken. Na drie maanden is het WW-recht dat Alexander heeft opgebouwd afgelopen en stopt zijn uitkering. Alexander heeft op dat moment geen inkomen meer. Daarom vraag hij een uitkering aan bij de gemeente. Deze aanvraag wordt afgewezen omdat hij samenwoont met Olga. Het inkomen van Olga maakt dat Alexander geen recht heeft op een uitkering vanuit de Participatiewet. Alexander en Olga moeten het samen redden van het inkomen van Olga totdat Alexander een nieuwe baan heeft gevonden. De financiële situatie van Olga en Alexander is een stuk slechter dan hij vier maanden geleden was.

De verandering

Om preciezer te kijken wat deze verandering betekent voor Olga en Alexander hebben we in het midden van dit document de veranderingen weergegeven. Te zien is dat er een heleboel gebeurt in het leven van Olga en Alexander. Alexander moet een boel regelen en doorgeven bij verschillende organisaties, zo moet de aanvraag van de WW op een bepaald moment gebeuren. Daar moet hij zich wel van bewust zijn. Datzelfde geldt voor de aanvraag van de zorgtoeslag. Hij moet zich bewust zijn dat hij hier recht op heeft. Wanneer Alexander weer een baan vindt moet hij de zorgtoeslag ook weer wijzigen, omdat hij die anders later weer terug moet betalen.

*Voor het minimumloon is gerekend met het minimumloon van 1 januari 2024.

Inkomensondersteuning

Hoe complex is het nu eigenlijk?

Veranderende situaties van huishoudens die te maken hebben of te maken kunnen krijgen met inkomensondersteuning.

Situatie 2

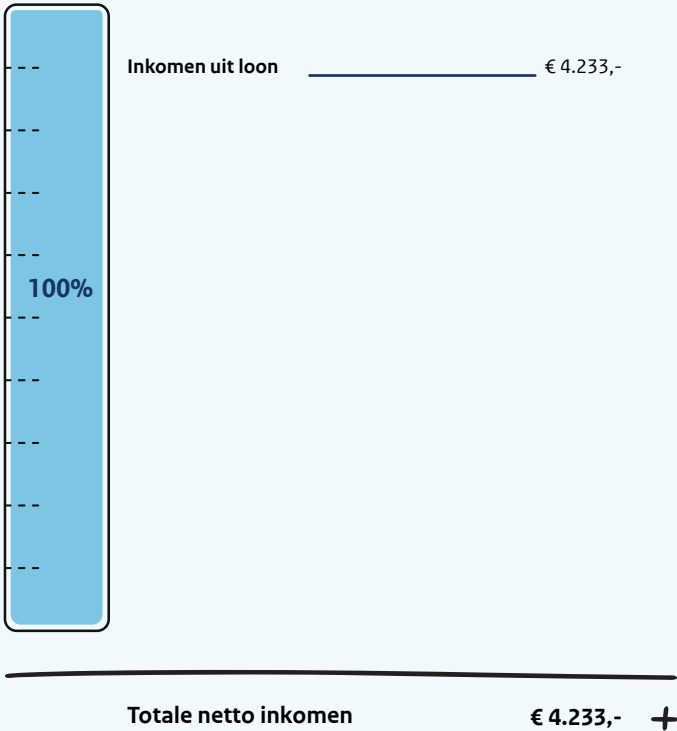

Vanwege faillissement verliest Alexander zijn baan.

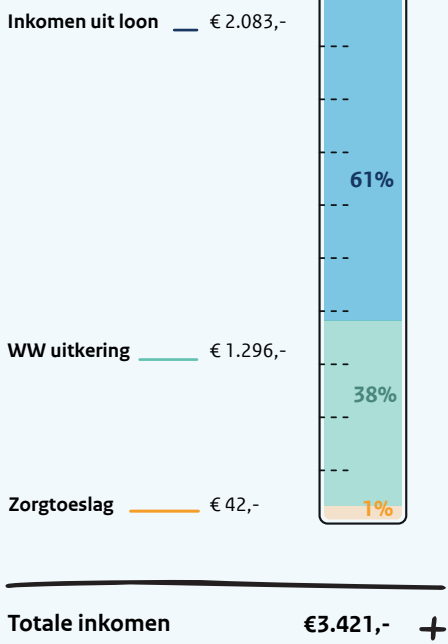
Olga en Alexander

Een samenwonend stel. Ze werken allebei en wonen in een huurhuis (huur: € 1.100,-). Ze verdienen allebei minimumloon. Olga werkt 38 uur en Alexander 40 uur in de week.

Huidige situatie

Tijdelijke situatie

Na 3 maanden stopt de WW uitkering en verliest Alexander zijn inkomen.

Ik moet wijzigingen doorgeven.

Wijzigingen doorgeven bij Dienst Toeslagen.

Je moet weten dat je wijzigingen moet doorgeven.

Voor Alexander komt het verliezen van zijn baan als een shock. Hij is niet meteen bezig met wat de consequenties daarvan zijn.

Laatste maand(en) werken.

Laatste werkdag.

Binnen een week voor en een week na mijn laatste werkdag kan ik WW aanvragen.

Als ik weet dat ik er recht op heb kan ik zorgtoeslag aanvragen.

Uitkering aanvragen bij UWV.

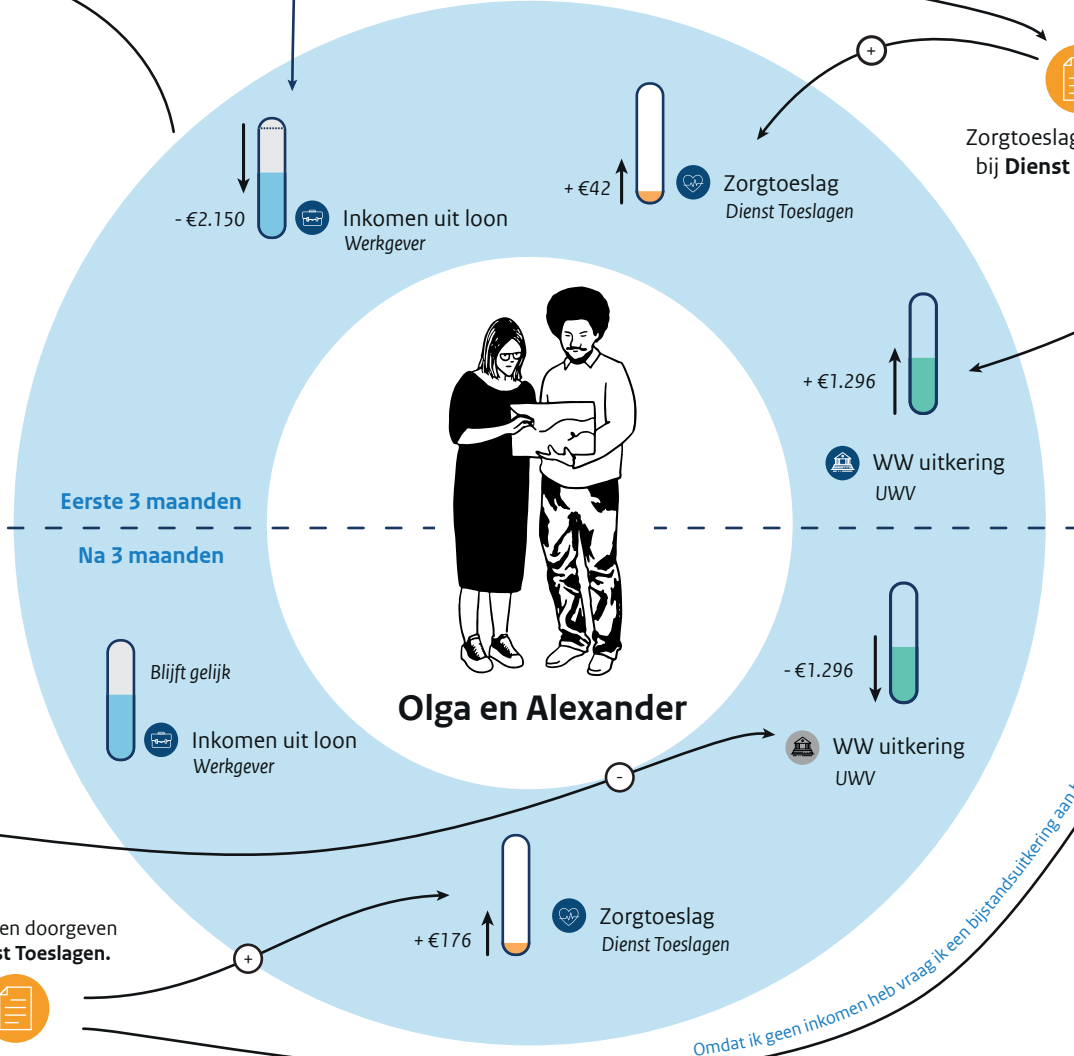
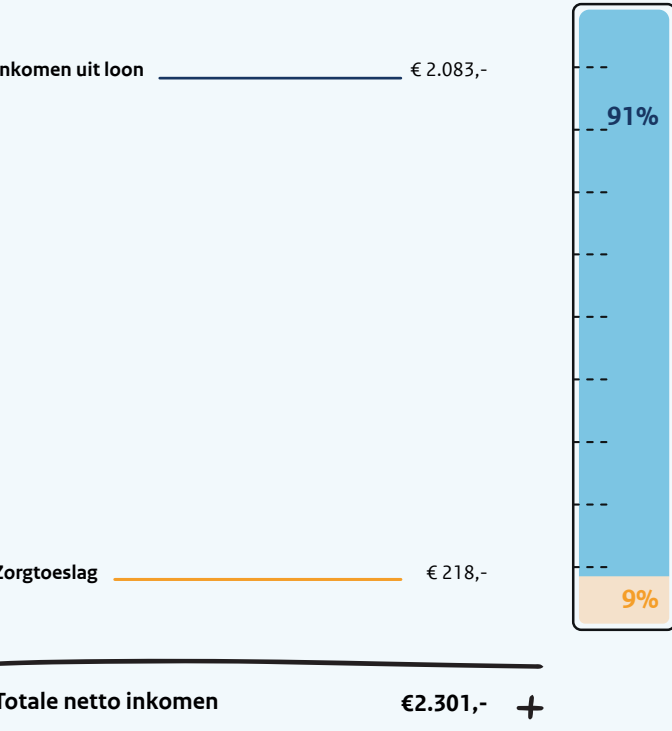
Wanneer je je baan verliest gaat je stressniveau omhoog en je doenvermogen naar beneden.

Alexander is werkloos. Door het inkomen van Olga heeft hij geen recht op een bijstandsuitkering. Alexander zoekt verder naar werk.

Olga en Alexander

Een samenwonend stel. Ze wonen in een huurhuis (huur: € 1.100,-). Olga werkt en verdient minimumloon, Alexander is zijn baan verloren en is op zoek naar nieuw werk.

Nieuwe situatie

- Legenda
- Een actie die de burger doet
  - Een interactie met de overheid
  - Factoren die invloed hebben op het handelen